

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 38/2019 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Anne Ilkka, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Leena-Maija Vitie, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- hallintoylilääkäri Eeva Reissell, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- vs. hallintoylilääkäri Teppo Heikkilä, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
- johtaja Risto Miettunen, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
- hallintoylilääkäri Päivi Koivuranta, Suomen Kuntaliitto

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- oikeusministeriö
- korkein oikeus
- korkein hallinto-oikeus
- Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- Itä-Suomen aluehallintovirasto
- Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
- Vaasan sairaanhoitopiiri

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi terveydenhuoltolakia ja lakia kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta.

Vaasan sairaanhoitopiirille lisättäisiin velvoite järjestää laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikkö keskussairaалansa yhteyteen. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin velvoite järjestää päivystyspalvelut suomen ja ruotsin kielellä poistettaisiin tarpeettomana.

Valiokunnan mietintö StVM 5/2019 vp

Lisäksi yliopistollisille sairaanhoitopiireille säädettäisiin velvoite antaa lääketieteellisiä asiantuntijalausuntoja tuomioistuinten pyynnöstä. Lausuntojen antamista hallinnoisi Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, jolle maksettaisiin valtion varoista erilliskorvaus tehtävän hoitamisesta ja joka maksaisi korvaukset lausuntojen laatijoille.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia muutettaisiin siten, että lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen antamista ei katsottaisi valtionosuustehtäväksi.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Päivystystoiminnan muutokset

Hallituksen esityksen tavoitteena on turvata päivystyspalvelujen saaminen suomen lisäksi myös ruotsin kielellä nykyistä paremmin Vaasan sairaanhoitopiirissä. Muutoksella parannetaan Vaasan sairaanhoitopiirin väestön kielellisten oikeuksien toteutumista päivystyspalveluissa siten, että päivystyspalvelujen saatavuus paranee ja matka kiireelliseen hoitoon lyhenee. Valiokunta toteaa, että Vaasan keskussairaalan päivystyspalvelut vastaavat nykyisinkin lähes laajan päivystyksen sairaaloilta edellytettyä laajuutta ja niitä vahvistetaan edelleen käytännössä kahden erikoisalnan osalta.

Esityksessä ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin velvoite järjestää päivystyspalveluja ruotsin kielellä. Ruotsinkielisten potilaiden palvelut toteutetaan jatkossa samoin kuin muissa yksikielisesti suomenkielisissä sairaanhoitopiireissä.

Päivystystoiminnan muutosten vuoksi tarvittavat lisävoimavarat otetaan huomioon ensi vuoden talousarvioesityksessä (mom. 28.90.30) yhden miljoonan euron lisäyksenä, joka jaetaan kunnille kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesti.

Valiokunta pitää esityksen perusteluissa todetuista syistä kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta tarkoituksenmukaisena, että myös Vaasan sairaanhoitopiirille säädetään velvollisuus järjestää laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palvelut nykyisten 12 muun laajaa ympärivuorokautista päivystystä ylläpitävien sairaanhoitopiirien lisäksi. Valiokunta toteaa, että päivystyspalvelujen valtakunnallista toimivuutta tulee tarkastella myös osana koko palvelujärjestelmää siten, että palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja kielellisten oikeuksien toteutuminen kansalliskielillä turvataan.

Lääketieteelliset asiantuntijalausunnot

Yliopistollisille sairaanhoitopiireille ehdotetaan velvollisuutta tuomioistuinten pyytämien lääketieteellisten lausuntojen antamiseen siten, että Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri hallinnoi lausuntojen antamista. Esityksen tavoitteena on turvata tuomioistuimille niiden tarvitsemien lääketie-

Valiokunnan mietintö StVM 5/2019 vp

teellisten asiantuntijalausuntojen saaminen. Uudistus liittyy vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämiseen, jonka tavoitteena on lisätä vakuutuslääkärijärjestelmän läpinäkyvyyttä ja kansalaisten luottamusta järjestelmään.

Vakuutuslääkärijärjestelmää koskeneen kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä eduskunta hyväksyi lausuman, jossa edellytettiin lainmuutosten valmistelua vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi (KAA 4/2018 vp — EK 39/2018 vp). Valiokunta pitää muutoksenhakijoiden yhdenvertaisuuden kannalta tärkeänä, että riippumaton taho antaa keskitetysti lausuntoja tuomioistuimille lääketieteellisissä asioissa. Riippumaton asiantuntijataho lisää oikeusvarmuutta ja lääketieteellisen arvioinnin läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri perustaa asiantuntijaryhmän, johon kaikki yliopistollista sairaalaa ylläpitävät sairaanhoitopiirit nimeävät asiantuntijoita. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri voi nimetä ryhmään myös muita lääketieteen asiantuntijoita ja tapauskohtaisesti pyytää tarvittaessa lausunnon asiantuntijaryhmän ulkopuoliselta asiantuntijalta. Lausuntojen tarpeeksi on esityksessä arvioitu 80—200 kappaletta vuodessa. Valiokunta toteaa, että lausuntojen määrän ja kustannusten kehityksen arviointi on epävarmaa, koska lausuntojen saatavuuden parantuminen voi lisätä lausuntopyyntöjen määrää. Asiantuntijalausuntojen määrän ja kustannusten kehitystä tulee seurata. Valtio maksaa korvauksen toiminnan kuluista Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille, joka välittää lausuntokohtaisen korvauksen asiantuntijalle. Valiokunta pitää perusteltuna, että lausunnona maksettava korvaus porrastetaan lausunnon laatimiseen kuluvan työ määrän mukaan ja että tähän uuteen tehtävään varataan erillisrahoitus.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 38/2019 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Helsingissä 6.11.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anu Vehviläinen kesk
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Kim Berg sd
jäsen Anna-Kaisa Ikonen kok
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Merja Kyllönen vas (osittain)
jäsen Aki Lindén sd

Valiokunnan mietintö StVM 5/2019 vp

jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Heidi Viljanen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen